

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 „ — „
Na štvrt roka — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti .

VIII. ker., Práter-ulica 41.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Zbojníci v Taliansku.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Kreštania! kupujte len u kreštanov!

Šírenie sa agrárnej politiky.

by sme každému srozumiteľným učinili, čo sa má pod takzvanou agrárnou politikou, ktorú teraz všade hlásajú, rozumieť, musíme poukázať na hospodársku politiku liberálnych vlád, ktorá behom 25 rokov na peňažnom a hospodárskom poli toľké ztráty zapríčinila, že zapríčinené neresti, keď sa i hneď do liečenia chytíme, cez viac desaťročí zacítíme. Asi protiva všetkého toho, čo liberálne vlády vykonaly, môže sa pod názov agrárnej politiky zahrnúť.

Keď liberálna politika pod vodcovstvom Kolomana Tiszi prevzala správu krajiny, v prvom rade vynasnažovať sa musela na vypravenie polohy peňažitého. Aby toto dosiahla, takú daňovú politiku založila, ktorá je základom nespravodlivosti terajšieho spôsobu odanovania. Porciový preš konať začal svoju úlohu a ako nižej a nižej schádzal, najspôhlivejšie živly národa vychádzali na vnivoč pod jeho tlakom. Avšak za 20 ročného vladania ani len do náprstku rozumu nenabudli, pomocou ktorého by schopnosť národa k uneseniu ťarch napomôžená a sostupňovaná bola. Všetko, čo len vykonala liberálna politika, samo v sebe iba jej nesúcosť a škodlivosť dokázalo.

Túto cestu mosela nastúpiť liberálna hospodárska politika, pretože sa s takými živloma spojila, ktorých cieľom bolo vykorestenie krajiny. K vôli chlapčenskej myšlienke slobodného kupectva moseli sme naše chotáre na západ a východ otvoriť, aby sa nám všetko to vrhulo, čoho máme až po krky. Poľnohospodársky štát sme, tedy nie len naším záujmom je, ale zrovna našou životnou úlohou má byť ochrana našich surových výrobkov. Na miesto toho všetko možné učiníme, aby veľký priemysel a kupectvo kvitly; v záujme týchto neľakáme sa žiadnych obetí. Snížime im daň, dáme im premávkové výhrady, oslobodíme ich od štempla, a čo škody následkom týchto výhod štátna pokladnica utrpí, to my potom na poľné hospodárstvo preniesieme a na tomto si to vynahradiť chceme. My sa chválime, že na našich trhoch dostať rumunské a srbské žito, valašskú lichvu, ruskú vlnu a žito, americkú masť, a pritom nemo sa dívame, ako pustne naše poľné hospodárstvo. I nás zastihla rozhnevaná pravica Všemohúceho, avšak z dobroty liberálnych vlád ani to nevieme zpeňažiť, čo máme. Roľníka potupujú, zem im je predajným článkom, ktorý k vôli peňažitej výhre z rúk do rúk prechádza. A kto v záujme majetku zeme a poľného hospodárstva slovo zdvihne, súriac týchže pro-

spešné riešenie na patričnej zákonitej ceste, ten je nepriateľom vlasti dľa pochopu panujúcich živlov, a dľa tohto sa s ným i zachádza. — Ale kto by vedel hriechy liberálnej hospodárskej politiky vypočítať, ktorých škodlivé následky národa Uhorska po jednom a v celku každým dňom cítia.

Bude-li naša hospodárska politika v tomto smere i ďalej pokračovať, behom niekoľko desaťročí iba len pamiatka zostane o niekedy tak chýrečndm a mohútnom poľnohospodárskom Uhorsku, ktoré sme s istou pýchou potravnou komorou Európy menovali. Naše liberálne vlády sa základne postaraly o to, aby táto potravná komora, medzinárodnému veľkokapitálu, burzovým špekulantom a podporovateľom liberálnej politiky výlučne vyárendovaná bola. Avšak toto sebecké vykoristenie nie len z ohľadu národohospodárskeho, ale i z ohľadu hmotného priazneho postavenia každého hodného občana tejto vlasti prekazené byť má. Lebo je to len predsa zvláštna hospodárska politika, ktorá dovoľuje, aby cudzozemská úroda u nás s osohom odpredať sa môhla, pokiaľ všetko to, čo je naše, čo nás živí a udržuje, na vnivoč vyšlo.

Agrárna politika takto napomáha hmotnú a s týmto i politickú blaženosť národov Uhorska. Agrárna politika sa toho stanoviska drží, že chceme-li Uhorsko v hmotnom ohľade blaženým učiť, predovšetkým musíme poľné hospodárstvo do rozkvetu priviesť, výnosným spraviť, ktoré bude potom rado, ako to i posiaľ činilo, verejných ťarch ľvý podiel znášať. Bude-li poľné hospodárstvo prevkitať, vtedy nebude mať priemysel a poctivé kupectvo k pónosu žiadnej príčiny. Majetnosť zeme musí sa osvobodíť z pod toho úmorného tlaku, pod ktorým je pokrok a rozkvet hospodárstva nemožným. Malý majiteľ nech zase najde v svojom dome tú príťažlivosť, ktorá v ňom lásku k svojmu rodu vypestovala. Nepriatelia pozemkov našej vlasti musia byť od verejných záležitostí a z blízkosti vlád odstránení, pretože oni zapríčinili záhubu poľného hospodárstva, a čo za tým nasleduje, záhubu celej krajiny.

Vďaka jednotlivým vynikajúcim bezžisťným mužom Uhorska, ktorí cestu a smer agrárnej politiky narazili. Vďaka ľudovej strane a účinnosti hospodárskych spolkov. Ľud slovenský počína rozmyšľať a do práce sa chytáť. Sily sa družia vo veľku i v malom, v záujme poľných hospodárov a remeselníkov. V zákonodarstve, na ľudových shromaždeniach a v sieňach právomocností všade sa oproti stavajú

nespravodlivému obťaženiu pozemkov, žiadajú zníženie pozemkovej dane, utvorenie zákona o spolkovitosti a poisťovaní o takú pomoc pre poľné hospodárstvo, ktorá prospešnú ochranu napomôže a k platnosti privedie. Jestli len s polovičatou dobrou vôľou chceme napomáhať poľné hospodárstvo, dúfame isto, dôjde svôjho práva.

Z liberálnosti ale vtedy len to zostane, čo vskutku bolo, pamiatka mästných odmien a duševnej zkazy, — a nič inšie.

POLITICKÉ CHÝRY.

O záležitosti spolčenia veľmi zaujímavé a vážne články doniesol v minulom čísle kat. časopis „Esztergom“ menovaný. Zaoberajú sa tieto články s uskutočnením, napomožením vzrastu záležitosti spolkov, a hodné sú toho, aby priatelia takýchto spolkov najväčšiu pozornosť im venovali, a i naše politické stránky k srdcu si ich pripustili, pretože tie vskutku náš ľud, z poroby vyviešť chcejú. Jedno pojednávanie z týchto článkov sa riešením tej otázky zaobera, ako by prišli naše spolky lacno ku peniazom? A odpoveď na túto otázku je nasledujúca:

„Nech dá snemovňa spolkom to právo, žeby od obcí vo viazanych dlžobných úpisoch ležiaci, 2 percenty donášajúci majetok na ten istý úrok pri dostatočnej záruke aspoň na 20 rokov ako dlžobu pozdvihnúť mohli. Však máme už k tomu zákon, a síce §. 26. zák. článku 36. z roku 1888. Tento zákon by sa mal teraz už aspoň po 10 rokoch previesť.

Nech narídi vláda sirotským stoliciam a druhým verejným základinám opatrujúcim vrchnostám, stoliciam, cirkvám, žeby tie kapitále, ktoré sú u ných ako do sporiteľne vložené, alebo ktoré tvoria majetok sirot roľníkov, alebo ktoré sú na všeobecné sociálne dobročinné záujmy a na týchže záujmov napomáhanie venované, žeby ich pri dostatočnej záruke dľa jestvujúceho sporiteľného úrokomeru spolkom vypožičali.

Niekde pohromade ležia peniaze a múdrosť (?) hospodárska ich do sporiteľni šahaňa, kde potom už bolí hlava pánov direktorov, kde — čo s nimi

No, ale nech i sama vláda predchádza dobrým príkladom a príjmy, štátne zvýšky nech nie len kúpeckým bankám prepúšťa, ale nech ich dožičí i spolkovým sporiteľnám, a práve tak nech nakladá i s istou čiastkou vkladov, do počtových sporiteľni vložených.

Kdeže sa teda bavíš zákon spolčenia vo tme polnočnej? Upovážia-li tieto požiadavky zákonodarcí, presvedčení sme, že behom 20 rokov položenie uhorského hospodára ubezpečené bude.“

Jeho Veličenstvo náš kráľ vytržiaval 14. júna spoločnú ministerskú poradu, ktorá sa zaoberala s budúročným spoločným rozpočtom, ktorý zase bude povýšený, lebo nové delá (kanóny) novie flinty chcú uviesť a novie lodi stavať. Drahý je ten pokoj Európy. Keby panovníci a vlády počúvali na pápeža, ktorý sa proti všeobecnému zbrojeniu vyslovil, nebolo by to potrebné.

Ako robia zákony u nás. Minister obchodu, Dániel, predložil snemu návrh zákona o sústrednom štatistickom úrade, ktorý tak ohromne veľa priestupkov zakladá, že by nebolo človeka v celej krajiny, ktorého by nemôhli potrestať. Lenže liberálov a židov netrestajú, ale chudobný ľud, ktorý sa rievie brániť, alebo privržencom ľudovej stravy, ktorý radšej zaplatia na čo ich odsúdia, pretože vedia, že nikde nedostanú pravdu. Tento celý zákon je len na to, aby novie dane mohli nakladať ľudu.

Zub za zub, oko za oko. Dočím Francúzsko panovníkov, kráľa alebo cisára malo, republikáni, to jest ľudia, ktorí len predsedu chcú mať nad sebou, ktorého na viac alebo menej rokov zvolia, vždy čiahali na život panovníkov, alebo ich aj zabili, alebo sofali ako Ludovífa XVI. Teraz majú republikáni vládu v rukách, a im sa to stane čo oni predtým činili. Teraz anarchistí, ktorí žiadnu vládu nechcú uznať, spáchajú utoky na život predsedov francúzskych. Málo chýbalo, že terajší predseda Felix Faure neskončil svoj život takým smutným spôsobom, ako jeho predchodca Carnot, ktorého dýkou poranili, že hneď zomrel. Predešlú nedelu neznámy zločinec hodil bombu na cestu, ktorou išiel koč s predsedom a s jeho manželkou, bomba vybuchla, ale nikomu nestalo sa nič. Bomba bola zhotovená z 15 centimeter dlhej 6 centimeter v priemere a 2 cm. hrubej oceľovej cievy, ktorá bola nabitá pušným prachom a brokom. Keď potom na mieste výbuchu žandáry hľadali, našli dýku a jednu pyštol, na ktorej stalo napísané, že predseda Felix Faure je odsúdený na smrť. Viac podozrivých ľudí zatkli, ale ich aj vypustili, lebo im nič nemôhli preukázať. Zločince nechytli, a polícia stopoje ďalej. Parížske časopisy hovoria, že zločinec je bláznom, alebo že ten útok sama polícia spáchala tajemne, aby predsedovi Faurovi pripravil ľud veľké zástupy.

Pokoj medzi Tureckom a Gréckom ešte nie uzavrený: veľvyslanci európejských vlád v Konštantinopoli bez prestania vedú vyjednávanie s Tureckom. Medzitým vojsko turecké zasadlo sa v Tessalii a celú tohoročnú úrodu si berú; po žatve majú Turci Tessaliu opustiť a Grécko má 70 miliónov zl. čo odškodné platiť Turecku. Tak pomáhajú európejské vlády Turkom pohanom proti Grékom kresťanom. A to volajú: vzdelanosť, civilizácia, humanitas, človečenstvo.

Krajinský snem.

Snemovňa veľmožov.

Zasadnutie 11. júna.

Snemovňa magnátov pojednávala návrh zákona o kúpe pre universitu (najvyššiu školu) budapešťiansku. Gróf Ferdinand Zichy ukázal na to, že je táto škola katolícka a že k tomuto návrhu náš kráľ ako najvyšší patrón cirkve má dať svoje osobitné dovolenia; preto to za chybu ráta vláde, že to neopatrila. Minister výučby na to odpovedal, že vraj je to zbytočné, ako keby najvyššie patronácke právo nemalo sa brať do ohľadu; a že on tento návrh s povedomím kráľovým predostrel. Na to snemovňa veľmožov prijala tento a všetky návrhy zákonov, ktoré boly prijaté

posledne v snemovni vyslancov. Konečne barón Jozef Vécsey ponosoval sa, že vláda neodpovedá na interpellácie a ponosy, ktoré sa už dávno predostrely; vzdor toho pýta sa ministra vnútri v záležitosti robotníckych pohybov na Dolnej zemi. S tým sa zasadnutie skončilo.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 10. júna.

Pokračovalo sa s pojednávaním o trestnom súdnom postupe, 14-ho §-a. Vojtech Bernáth, Ludevít Ragályi, Vojtech Mezössy a Viktor Pichler sa oproti tomu §-u vyslovili dokazajúc, že s tým svobodu tlače chce vláda utlačiť. Z vládnej strany len Jozef Kristóffy hovoril a uznával, že sa hlavnomestské časopisy príkladne chovajú (ale vláda ich predsa prenasleduje. Red.,) ale že na vidieku je to ináč. Ponevác rečník predtým redaktorom bol na vidieku, celá snemovňa sa smiala na tejto jeho reči.

Zasadnutie 11. júna.

J. Sturman, P. Marjay, Š. Visontai vyslovili sa proti 16. §-u návrh zákona o trestnom súdnom postupe; zvláštne ten ostatný rečník preukázal, že vláda nebude môcť tento zákon do života uviesť, lebo redaktori prenasledovaní, budú si držať človeka, ktorý bude vysedeť trest, keď vláda časopis odsúdiť by dala; potom aj to dokázal, že tento návrh sa oproti zákonu o trestnom pokračovaní. Minister pravosúdia Erdély chcel dokázať, že toto všetko nie pravda, čo sa mu ale nepodarilo; keď ale dokazoval, že porotu behom posledných 30 rokov neochránili privátnu česť, stal sa smiech, lebo to je najčudivnejšie, že keď poroty ani privátnu česť neochránili, akože budú chrániť život a majetok. Čo Visontai hneď preukázal, tak že minister prinútený bol ešte raz sa brániť.

Zasadnutie 12. júna.

Že vyslanci vládnej strany ako konajú ich povinnosti, to sa preukázalo dnes, keď Štefan Rakovszky oznámil, že niet ani 40 vyslancov prítomných a tak sa porada nemôže začať. Dlh trvalo, dočím sa ich sišlo 44 a Olay, ako tieto dni br. Vécsey v snemovni veľmožov, ponosoval sa, že ministri nedajú odpoveď na interpellácie, čo by ich povinnosť bola behom 30 dní. Predseda Láng musel prisľúbiť, že bude na to vyzvať ministrov. Potom pokračovalo sa s pojednávaním 16. §-a návrhu zákona o trestnom súdnom postupe. Lad. Okolicsányi, gr. Štefan Károlyi, E. Polczner vyslovili sa proti §-u. Jediný K. Szentiványi, ktorý ešte v jaseň bol členom národnej a teraz je vládnej strany, medzi krikom chválil ministrov a §. prijímal. — J. Makkfalvay sa pýtal ministra vnútorných záležitostí o robotníckych pohybov na Dolnej zemi. Minister Perczel odpovedal, že teraz už vraj spolu s ministrom Darányim postavujú sa o vysvetlenia tejto veci, ako keby ministri to neboli povinní už dávno vedieť; a potom hovoril, že keď robotníci nebudú chcieť prácu vykonať, vojsko pošlú k poľným prácam.

Zasadnutie 14. júna.

Predešlým zasadnutím pretrhlo sa pojednávanie 16. §-a a započalo sa debatta návrhu zákona v rozmnožení miest v školách spoločného vojska. Ján Tóth,

gróf A. Benyovszky, L. Okolicsányi neprijímajú návrh, lebo v tých školách po nemecký učia mládež uhorskú, oni ale žiadajú vojsko uhorské samostatné. Barón Fejérváry, minister honvédstva bránil vychovávanie vojanských škôl a porúča návrh, ktorý odpomôže, aby mnoho uhorských mladíkov bezplatne budú vychovávať za officierov. Na to snemovňa prijala návrh.

Zasadnutie 15. júna.

Započalo sa pojednávanie návrhu zákona o uhorskej vojanskej akademie. Referent Münich v krátkosti, odporúča návrh k prijatiu. Minister honvédstva, b. Fejérváry vysvetluje návrh, že každý rok bude uplniť 25 bezplatných, 30 fundacionálnych, 10 platných a 5 polplatných miest; v vyššej reálky 20 bezplatných, 10 fundacionálnych, 5 platených a 5 polplatených miest. Vojenské školy postavia v Petikostoloch, vo Veľkom Varadíne a v Šoprone. K. Thaly L. Rotkay, L. Okolicsányi, Ján Tóth z 1848-ej strany neprijímajú návrh, Ferdinand Bolgár v mene národnej strany a J. Asbóth v mene ľudovej strany prijímajú ho; tento ostatný rečník dokázal, že tento návrh je zásluha Apponyiho a že liberáli vždy sa proti nemu vyslovili, teraz ale to si kradne schytili; Bánffy a jeho tovaryši sú na všetko hotový, lebo u nich všetko je len otázka o gáše a platu. S tým sa zasadnutie skončilo.

Vyzvanie.

Uctive prosíme vodcov a správy gazdovsko-potravných spolkov, konsumov na vidieku, ráčili by našej redakcie oznámiť stav, polohu jejich spolkov, lebo to veľmi potrebujeme pre „Krajinský sústredný sklad kresťanských potravných spolkov“, ktorý v najbližšom čase bude postavený. Tento sústredný sklad všetké gazdovské, roľnícké, domáce potravne články vo fabrickej cene bude odávať potravným spolkom na vidieku, a preto len na ich prospech, záujem a na ich dobro to bude, keď čím skorej sa oznamia a s tým sústredným sklodom do obväzku stupia, aby im môhol všelijaké tovary a články, dľa potreby vo fabrickej cene odporúčať a potom poslať, liferovať.

Redakcia „Krestan“-a

Budapešť, VIII. Práter-u. 44.

† JOZEF MASSURA.

Nevyzkúmateľné a umu ľudskému pochopiteľné sú rady a súdy Božie; cesty Jeho sa vtípu ľudskému vystopovať nedajú. Od jakživa záhadnou a ľudskému rozumu nerozlušiteľnou bola a vždy bude otázka: prečo sa to tak, a nie inak deje? prečo Boh to alebo iné dopúšťa? prečo zlo trpí? prečo sa často zlým dobre vodí a dobrí ťažko stonajú pod návalom nenerestí a trápení? prečo sa dobrí často tak skoro pomínú a zlým prečasto zdravie a dlhý život pripriatý je? Už i v starom zákone v knihe „Job“ ľudský vtíp skúma a rozoberá tieto otázky — lež biedne a bezzákladne, sám Boh sa konečne ozve z oblaka k Jobovi a jeho priateľom, karhá ich že nesprávne rozumujú a s bezočivou zpúpnosťou chcú odhaliť závoj riadení Božích — sám Boh vie, čo a prečo má dopustiť. V novom zákone všetké neresť a trápenia posvätil Kristus svojim útrpením na kríži, a nám kresťanom pod zástavou Kristovho kríža bojujúcim a kráčajúcim za Kristovou cestou trpkou do večného života každé trápenie, každý kríž, každý bôl a zármutok je otcovským dopúštením nášho Otca nebeského, ktorý dľa toho, ako nám to prospešné je, už prísnejšie už nežnejšie s nami nakladá. Jeho prísnosť, údery a biče ním dopustené ľudským našim smyslom a citom nepríjemno a ťažko padnú, lež to povedomie, tá viera, že to Pán a Boh náš, najláskavejší Otec náš nebeský na nás dopustil, uľaví, osladí nám i tie najväčšie neresť, trápenia a navštívenia Božie. Veď svedčeno je, aby nám do krvi prešli slová modlitby Pána: „Otčenáš, ktorý si v nebesiach . . . buď vôľa Tvoja jako v neby tak na zemi!“ Toto a jedine toto kresťanské povedomie, tieto nebeské myšlienky a slová „Otčenáš“ utišily nám ten srdcolumný bôl a ten nevysloviteľný žiaľ a smútok, čo zapríčinil u veriacich lárnosť lučianskej a v celom doľnom Liptove neočakávaný netúšený chýr o nenadalej smrti horlivého, vysoko zaslúžilého kňaza a farára lučianskeho pána Jozefa Massura. Ani hrom nemôže tak omráčiť ľudí, jako nás omráčila, zronila krátká telegrafická zvesť z Karlových Várov, že Jozef Massura sa už nenavráti medzi nás, a že sa mu nevyplní tá vyslovná žiadosť, aby ho po smrti pochovali pod kríž sv. Missij, čo on cieľom predporodenia, napravenia a obnovenia svojej farnosti vydržoval. V najkrajšom veku, piný najsvätejších úmyslov a túžieb za sv. cirkev, za svoj ľud a za všeobecné dobrô prázdne nechal svoje miesto, ktoré tak krásne, s toľkou horlivosťou a s tak

makavým požehnaním Božím a so zdravými výsledkami svojho namáhania zastával . . . „Buď vôľa Božia.“ Neočakávané a skôr jako sme túžiť môhli vrátil sa k Spasiteľovi prijať hojnú odmenu za svoje bezúhonné krátke žitie a za svoje veriacemu ľudu a blahu cirkev venované práce. Krátky čas žijúc zaplnil mnohé časy! 46 ročný, lež činmi a skutkami svojimi vek starca prevýšil. — Pamiatka jeho požehnaná zostane z pokolonia na pokolenia. Zriedka ktorá farnosť urobila v náboženskom, mravnom a hmotnom ohľade behom málo rokov toľký pokrok, jako farnosť Lúčky, kde Jozef Massura za 16 rokov účinkoval. Nespokojný so svojou horlivosťou sv. missiou opätne zobudil a povzbudil svoj ľud. Striezlivosťou, ktorá sa tuná tak pekne ujala, odvykol ľud od nemierneho, ba zväčša od celkovitého užívania nápoja, priučil sa pod vedením svojho dobrého zaujatého pastiera, v nedeľu a vo sviatok viac času v chráme Božom stráviť a potom čítať. Málo obcí sa najde, do ktorých by „Kresťan“ v toľkých výtiskoch chodil pomerne, jako do obci farnosti lučianskej. Ale i vidno následku toho horlivého pastierskeho účinkovania, ľud sa vymáha a vymôhol z pazúrov úžerníkov, ukladá si usporený ťažko vyrobený groš — domy obce sa obnovujú a novo stavajú . . .

Neni div tedy že ľud tento lipnul na svojom duchovnom otcovi, ktorý sa za jeho blaho vo všetkom obetoval a strovil. Mnohými ustávaniami podkopané zdravie Jozefa Massury klesalo — snád k tomu i predošlá krajinská voľba mnoho prispela, pri ktorej jako kandidát ľudovej stránky v ružomerskom okrese, a jako privrženec a horliteľ tejže kresťanskej stránky mnoho, veľmi mnoho podujal a urobil a ešte viac podstupil. Tu sa pri tej voľbe dokázalo, jak obľúbený bol. Prečo nezvíťazil — o tom sa rozpisovať teraz u nás veru zbytočné by bolo.

Už dihší čas sa ponosoval, konečne na radu lekársku vybral sa cez Prahu do Karlových Várov. V Prahe mu tiež Karlové Vary odporúčali — odišiel ta, ztadiaľ písal raz, kde sľubuje, že na druhý deň zase odpíše — lež miesto jeho písma došiel 8-ho t. m. telegramm že zomrel. Nech odpočíva v pokoji a svetlo večné nech mu svieti, to mu prosili i jeho veriaci, ktorých slzy a hlasky plač pri službe Božej za jeho dušu preplnil celý kostol a ohlušil i tak plačlivý zbožný spev.

Večná mu pamäť!!!

„Vy hovädá, vy svine, vy osli.“

Veľmi krásne slová! Liberálni krikľúni pochodili po celej krajine, a na to pevné presvedčenie prišli, že katolícki kňazi s „takýmto nazvami zvykli svojich veriacich traktovať s kančľa.“ Oni navštívili každý kostol na horníem vidieku, skrúšene sa modlí, načúvali kázeň každého katolíckeho kňaza, a ináč ich neoslovili katolícki kňazi len: „Vy hovädá, vy svine, vy osli; „oni pochodili aj po dolnej zemi, a ponevác sú veľmi horliví katolíci aj tam sa skrúšene modlili, vzdýchali si k Bohu, vzývali Ducha svätého, a aj tam ich ináč neoslovili, len: „Vy hovädá, vy svine, vy osli;“ oni vešli aj do dedinských kostolov, počúvali utešený spev jednoduchého ľudu, z hlbín srdca si vzdýchali za blaho a dobrobyt ľudu, prosili P. Boha, aby blaženou učinil vlasť našu, a zázrak nad zázrakom aj tam ich len tak oslovili: „Vy hovädá, vy svine, vy osli;“ pochodili aj po všetkých katolíckých kostoloch vo hlavnom meste, obdivovali krásu ich, s duševným potešením sa navrátili domov, ale aj tam ich len tak oslovili: „Vy hovädá, vy svine, vy osli.“

Ano katolícki kňazi takto zvykli oslovovať svojich veriacich — podľa jejich tvrdenia — s kančľa, aby ich duševne poučili, mravne pozdvihli a horlivo povzbudili za večné pravdy kresťanstva. „Vy hovädá, vy svine, vy osli“ toto sa ozýva každú nedeľu, každý sviatok, každú slavnú príležitosť v katolíckych chrámoch; každý kňaz katolícky takto začína kázeň svoju, takto oslovuje častiej veriacich, a takto hu aj končí: „Vy hovädá, vy svine, vy osli“ nasledujte to čo som vám povedal. A katolíci sú tak hlúpy, že sa oni ani nezastavia nad týmto; na opak poučení idú z kostola, nasledujú slová pastiera svojho, všetci sa tešia, že takéhoto vodca majú, a na druhú nedeľu zas len prindú, aby ich s takýmto nazvami „Vy hovädá, vy svine, vy osli, jaké sú vo zvyku len medzi kočíšmi a katolíckými kňazmi“ vyznačil.

Koho ste tak očuli kázať drahí veriaci? Každý katolícky kňaz takto káže? Toto je zvyk tých mužov, ktorých liberáli, keď držia s nimi za najvzdelanejších vyhlasujú?! Teda oni vás takto zvykli traktovať s kančľa? Vy ste hovädá, svine, osli v jejich očiach? No nemyslím, žeby kresťania tak radi chodili do kostola, keby katolícky kňazi takto oslovovali svojich veriacich; nemyslím, žeby veriaci tak hlúpi boli a toto strpeli nie na jednom mieste, ale v celej krajine, kde sa kresťanstvo ohlasuje; nemyslím žeby katolícky kňazi tak znevážili chrámy Pána, v ktorých sám Spasiteľ

Ježiš Kristus prebýva, a za jednoduché, smradlavé, hnusné maštale ich držali, v ktorých sa kočiši takto vyznačujú.

Čo teda máme povedať tým nesvedomitým, bezbožným, naničhodným kmínom, ktorí smele takéto veci sa opovažujú v novinách svojich písať? Či je to neni zneváženie celého kresťanstva, kňazstva, veriacich, každého vzdelaného človeka, ktorí sa katolíkom menuje? Povedzte vy, kto má pravdu? Kedy vás oslovil váš duchovný otec s týmito krásnymi slovy: „Vy hovädá, vy svine, vy osli.“ Nikdy; ja som katolícky kňaz, ktorý skoro každú nedeľu káže, ktorý všade kde sa len obrátil, načúval kázne duchovných či v mestách, či v dedinách, ktorí bol vo potyku aj s tými najsurejšími ľuďmi, ale toto som nikdy v mojom živote ešte nepočul. Vy, ktorí ste už toľko krásne počali, ktorí ste toľko vidiekov precestovali, ktorí znáte kňazstvo vaše najlepšie: povedzte, či ste kedy počuli tieto vyrazy z úst duchovných?! A toto je zvyk podľa liberálnych novín; zvyk, ktorí panuje medzi katolíckymi kňazmi bez vymienky, lebo vraj oni s kančľa takýmto nazvami zvykli veriacich svojich traktovať. Vy hovädá, vy svine, vy osli.“

Ten „Opravdový Kresťan“, ktorého smelo môžeme menovať „Opravdovým kmínom“ takto píše o katolíckych kňazov a dokladá: „My na toto pole neprejdeme nikdy, toto prenecháme raz na vždy pánom katolíckym kňazom.“ No na toto páni spisovatelia týchto novín ani nemusia prechádzať; oni sú už svojou prírodou, zvykom, celým smyšľaním na ňom, lebo takí ľudia, ktorí s takou bezočivosťou sa opovažia písať o jednej veci, ktorá sa nikde nestala, lebo sa stať nemohla, ktorá znevažuje veriacich tak jak duhovenstvo, ktorá so zkusenosti, kdekoľvek pozreme, protiví, ktorej páru na svete nieť, žeby celej krajiny katolícké kňazstvo takto bolo zvyknulo zachádzať s nesmrteľnými dušiami, na jeho starosti sverenými: — vravím takito ľudia sú nie ľudia, lež „opravdové hovädá, opravdové svine a opravdový osli.“

Ráz človeka je základ ten, bez ktorého človek nič neni; kto nemá rázu, kto tak robí, jako mu rozkazujú, kto nemá citu spravodnosti, pravdy a cnosti, kto je oslepený a otrokom, ten nezaslúži, aby bol človekom menovaný; ten nech ide medzi zverov, alebo dá sa zapriať do jarma, jako s hovädami robia. Že pôvodca článku „Uhorský ministerský predseda“ takto vyziera, nemusíme mnoho dokazovať. On tak tancuje, ako mu hvizdajú. Bánffy tatíka za tak veľkého muža drží, ktorý so svojimi duševnými schopnosťami, nad každým stojí, prečo ho nesmie napádať nikto. Smejte

sa rodáci! Bánffy a schopnosti není to do roz-puknutia! Celý svet sa smeje nad terajšiou vládou; každý opozičný vyslanec rukami pliaska pod rečami Bánffyého; sami liberáli sa vyslovujú, že Bánffy je strašne slabými duchovnými schopnosťami ozdobený: a on ho vy-chvaľuje; tak píše o ňom, jako o najväčšom hrdinovi, ktorého meno snáď na veky bude zapísané do dejepisu uherského so zlatými li-terami. Nie preto je ministerpredseda, lebo má schopnosti: ale ponač je ministerpredseda musí mať aj schopnosti — podľa pôvodca článku. Čo je toto? Nevidíte tu to otrocké jarmo pod ktorým tento chudák stoná? Píše a ne-vie ani čo.

So skutkami chce dokazovať! Nuž hovädo sa premení už na sviňu. Lebo kto schválne cigáni, kto nechce povedať pravdu bár je aj o nej presvedčený, kto tie najšpatnejšie kúsky za cnosti predstavuje, bár aj vie že čo píše nemôže byť pravda: tomu povieme, že je sviňa; lebo za peniaze predá svoje presvedče-nie, čo sa bezúhonnému, raznému a poriadnému človeku nepatrí.

Takto vyziera spisovateľ hore udatého článku. On statnosť mužskú vidí v pokračovaní Bánffyého proti pápežskému nunciusovi, čo každý čestný človek za neLOYALNOSŤ vyhlásil, a o čom nemecké noviny v ten čas písali, že toto zachádzanie jedine sedmohrackému sedlia-kovi by sa mohlo prepáčiť. On smelosť neohro-ženú vidí v tom, že barón Bánffy sbuktatoval Kalnokyho, čo každý rozumný človek za naj-väčšiu nerozvažitosť, neráznosť, nepravdu drží, lebo nie Bánffy mal zvíťaziť, lež Kalnoky, keby Bánffy bol tak rázny človek ako Kalnoky. Na ostatku to, že Bánffy katolícke kňazstvo v hra-niciach drží, aby sa nemiešali do politiky, za veľké duševné schopnosti vyhlasuje, čo není inšie len tyranstvo, otroctvo, nadužívanie drzej moci, pozbavenie svobody, k čomu jedine sla-bými duševnými schopnosťami obdarený človek je vstave: nie s múdrosťou, lež so žandarmi a vojskom panujúci tyran. Čo je teda pôvodca článku „Uhorský ministerský predseda“ v pra-vom smysle slova? Sviňa taká, jakej páru v Uhorsku nieť.

Že mu nechybujú ale ani dlhé uši, to do-kazuje v ostatnom odseku. Radosť čerpá z toho, že „Krešťana“ článok veľmi nezamúti vodu; dôveruje v tom, že „ľud je o moc zdravších pochopov, než aby nenahliadol, že ten muž, v ktorom skladá dôveru kráľ, v ktorom dôve-ruje celý národ, a ktorý muž toľké časy vedie osud našej vlasti, musí byť taký človek, ktorý dôveru túto aj zasluží.“ Jako? Po toľkých hrozných prenasledovaniach ešte aj teraz dô-

veruje ľud v ňom? Kde je to napísané? Či ste slepí, keď nevidíte, jako stoná ľud pod jarmom tyranským? Nikdy mu ľud dôveru nevyslovil; každý človek kto má trochu vtípu vo svedomí je rozhorčený proti nemu; sami liberáli ho ne-návidia: a on má dôveru?! „Muž tento má jak rozum tak srdco na mieste, ináčej by nebol býval na tom mieste postavený?“ Tak je; tieto veci má na mieste, lenže v takej malič-kosti sú ony, že takí len osli to môžu za do-statočné držať, jako ste vy. My nevidíme v ňom ani vznešeného srdca, ani veľkého vtípu, ani primeraných duševných schopností k stolcu ministerského predsedu: lež jedine drzú moc, mizerný vtíp, veľkú preľikanosť, s ktorou bi-čuje liberálnych otrokov a ubiedený ľud podľa vôle svojej.

Keby ste boli naozaj častiej načúvali ka-tolíckych kňazov vynaučovanie, neboli by ste na tú bezočivú prepiatosť prišli, že títo s ta-kými názvami zvykli svojích veriacich s kančla traktovať, ktoré sú len medzi kočišmi a kato-líckymi kňazmi vo zvyku, neboli by ste mu-seli celému svetu na vidom očí cigánif: lež na to pevné presvedčenie by ste boli prišli, že ste vy opravdové hovädá, opravdové svine a opravdoví osli.

Ján Žilinský.

Liberálni víťuzi.

Poznáte pijavicu. Keď sa raz prílepi na telo ssaje červenú krv až stučneje od nej a nedajbože ju odtr-hnúť. Ona vpije krv a nenasíti sa prv kým čo len kvapky krve jest. Takito sú aj liberáli. Prilnuli nám ku telu, obsapili nás sto a sto ramenami a cicajú špik života národného, krv tela našeho. Nedaj bože sa ich striasť ani podobrotky, ani násilim to neide. Ešte všetko neužili, nuž nechcú opustiť korisť svoju. Nazdajú sa, že všetko čo pod tým božím nebom je, čo slniečko sohrieva je výlučne len liberálov, s tým len oni gšeftovať môžu. Ale po čo daromné slova šíriť, prizrime sa radšej skutočnosti.

V susednom Rakúsku pri nedávno odbavivších sa voľbách do ryšského snemu ostali liberáli v patnej mešine. Oni silou mocou sa usilovali i naďalej pri mastných hrcov ostať, ale tento raz im zuby na prázdno kleply. Čo si teraz počnú? Hádam poddajú sa osudu a majú snášať trpké následky svobodného rozhodnutia voličov? Horké tam ani im len nenapadne. Hoc sú aj v mešine, hoc aj celý národ srozumitelne sa osvedčil pri voľbách, že nechce mať viacej liberálov pri kormidle, vzdor toho predsa nechce popustiť ale silou-mocou krčovite sa drží starého miesta. Súc ale vo sneme v mešine, nemôže už viacej podľa vôle svojej šafáriť, ho presvedčení krešťania im v ceste stojá. I čo neurobili bezočiví liberáli v Rakúsku?

Vidiac, že hlasami ich premožú vo sneme, chytíli sa mrzkého a hlupého, detinského figlu, aby vážne rokovanie snemu prekazili. Každodenne v zasadnutí liberáli Rakúski rečia či je toho potreba alebo nie, na každé nepatrné slovičko pýtajú hlasovanie, za každým hlasovaním 10 minút svobodného času a keď vzdor toho predsa ešte by bolo času ku vážnemu pojednávaniu, nuž začnú kričať, vresk, lomoz robiť ani zúrivi, bešní.

A to tak ide už týždne. Snem Rakúski od jeho zahajenia nebol ešte v stave ani jedinku nepatrnú vec previesť, všetko prekazili dotieraví, bezočiví liberáli svojím surovým držaním až konečne keď videl Jeho Jasnosť čo sa robí, snem na neistý čas zavrel.

Pozrite tých liberalných, svobodomyšlných ablegátov v Rakúsku. Oni sa chvastavo menujú svobodomyšlnými, oni sa vystatujú svobodou, ktorú vraj prajú a poskytujú každému bez rozdielu a hľa v Rakúsku títo svobodomyšlníci zo dňa na deň surovým, sprostým spôsobom prekazajú svobodu rokovania, pojednávania vo sneme a vzdor toho nehanbia, nestydia sa ani len teraz liberálmi, svobodomyšlnými prezývať!

Nuž či by ešte niekto veril alebo dôveroval liberálom? Či je ešte niekto, kto by v tej chýrnej liberálnej svobode nevidel inšie ako utlačanie, utískanie, využítkovanie poddaných ľudí. Tá svoboda liberálov je len pre nich svoboda, pre nás ale tyranstvo. Im je svobodno všecko, vóta habať, menoslovy pokaziť, voličov na sto a sto odhadzovať, voličov pľuť, biť, kopať, prezývať, im je svobodno do cirkevných záležitostí sa miešať, počet sviatosti ustáliť, majetky, práva cirkve pobrať, kňazov žalárovat, pokutovať. Liberálom je svobodno voľby ústavné prevádzať pod ochranou vojska, im je svobodno dľa systému Tarnóczyho predsedov volebných vymenovať a týmto moc a vládu dať na život a smrť voličov, rychtárov vymenovať, apelácie si nevšímnuť, potravné spolky odaniť nie ale burzu. Liberáli môžu i s dreva železné mosty stavať, i pri kartách o záležitostiach krajinských pojednávať, herečky po divadlách ku svobodnému, nemravnému životu osmelovať, popudzovať, poučovať. Oni môžu i kríž z koruny sv. Štefana odstrihnúť a na miesto neho židovskú hviezdu položiť, ten kríž zo školy, z obecného domu vyhodiť, po Os-Budavári v nočných neudných pochodoch potupovať. Im je slovom všetko svobodno, veď preto sa menujú svobodomyšlní, i to je im svobodno že keď sa odvráti od nich dôvera ľudu, oni sa mocou dotierajú, a čo svojou menšinou docieľiť nemôžu to docieľiť krikom, lárnom sa usilujú, alebo aspoň prekazia snahy kresťanov.

Nám ale nesvobodno nič, len daň platiť a úradníkom a zákonom štátu liberalného poslúchať. Lebo jedine liberáli sú vstave krajinu a občanov v pokoji a šťastí udržať. My sme sprostí, my sa nerozumieme do ničoho a beda by bolo vlasti, keby tak my sme sa

dostali na miesta liberálov — amen, koniec by bolo krajine, stroskotala by sa celá, na vnivoč by vyšla. Preto liberáli nechcú vypustiť opraty z rúk, bo vedia, že len oni sú v stave dobre viesť vôz krajiny. (?)

No nech si oni myslia čo chcú, mi myslíme ale o liberálov to, že tí, ktorí majú plné ústa napaté svobodou, ktorých každé druhé slovo je svoboda, že ti by predsa nemali krikom, lomozom svobodu pojednávania vo sneme prekazovať. Ponevác ale vidíme, že rakúsky snem boli prinútení odročiť, jedine, pre zanovitosť, hlavatosť liberálov z toho súdime, že tí svobodomyšlnými sa prezývajúci sú najväčší nepriatelia svobody, sú utlačatelia ľudu, sú pijavice, ktoré čím skorej shodiť treba s tela národa.

Jablonovský.

Porada

predsedov kat. tovaryšských spolkov.

Šlachetní a horliví predsedovia našich kat. tovaryšských spolkov i tohto roku sa chystajú na spoločné pojednávanie, poradu zísť, aby sa o veľaznačných záležitostiach nymi vedených spolkov ushovorili a osožné uzavretia doniesli.

Vzhľadom tohto dôstojný pán Františ *Schiffer*, predseda sústredného kat. tovaryšského spolku nasledujúce vyzvanie vydal:

Vyzvanie!

Prevelebných a Blahorodých Predsedov uh. kat. tovaryšských spolkov, na tentoročný, v Budapešti vydržiavať sa majúci kongress (poradu) úctivo povolávam s tou braterskou prosbou, žeby sa na ňom čím válnjšie shromaždiť ráčili. Vydavateľ „Kolpinga“ líčil potrebu tejto porady, ku ktorej sa i ja telom-dušou pripojujem, a nateraz len tie najpotrebnejšie návody chcem zdeliť mojim bratom predsedom.

1. Termín porady myslím na dni od 16—19. alebo 23—26. augusta trvajúce ustáliť.

2. Súčasťenie na porade má sa u mňa do júna oznámiť. Jestli kto byt žiada, prosím i to zdeliť, až sa zavčasu postarať môžem.

3. Porady by aspoň 3 dni museli trvať, že by sme po základných pojednávaniach, k prepracovaniu určité látku, rozvažito, teda nenáhleno prebrať môhli.

4. Prípadné návrhy, k pojednávaniu určené otázky prosím tiež na mňa do 30. júna doposlať.

5. Náhlady vzhľadom času konferencie aspoň na dopisujúcej karotke, podobne zbeliť, prosím, aby som pri určení termínu dia možnosti všeobecným požiadavkám zadosťučiniť môhol.

Ráče naše novinky upotrebiť vzhľadom ustálenia času a predmetu kongressu, aby rôzne mienky už vopred prečistené boli a takto i konferencia (porada) prichystaná bola. Konečný program, po doposlaní návrhov, každému predsedovi spolkovému zdelený bude. V dostavení prekážaných dôst. Predsedovdruhov ešte o to prosím, aby sa o splnomocnených postarali; pre prvoc- alebo svetských predsedov, v jejích plnomocenství dostavivších sa ráče splnomocňujúci list so stránky spolku vystaviť, v ktorom nech je označeno, že spolok zastupujú, právo hlasovania požívajú a že splnomocňujúci spolok donesené uzavretia na seba zaväzujúcimi uznáva. Vzhľadom na veľavážne predmety, vystavenie tohto splnomocňujúceho listu a legitímácia (ospravedlnenie) poslov veľmi potrebné sú.

Keď to vyzvanie do láskavého a dobroprajného pozoru milým Predsedomdruhom odporúčam, zostávam

v Budínpešti, 5. mája, 1897.

braterskou láskou, Váš k službám
ochotne

Františ Schiffer,

pápežský komorník, sústredný predseda.

Poťahom na toto vyzvanie horlivý redaktor „Kolpingu“ v záujme kat. tovaryšských spolkov stojáceho časopisu, nasledovne označuje predmety porady.

1. Jednota (v podstate) základných stanov! Porovnajme naše základné stanovy, prezrime ich, a musíme premeniť §§-y proti duchu spolkovitosti jednajúce! Nech prinesie každý základné stanovy svojho spolku a potom uvidíme, kolkej tu opravy treba! Na príklad jeden spolok prijma riadnych údov i z druhého náboženstva, druhý ich zase iba za mimoriadnych údov považuje, tretí ich vôbec ani neprijma, štvrtý za úradníka zvolí, piatí nepovažuje ani za volebného ani za zvoliteľného; a tak ďalej! Jedon neprijme člena bez spovede, druhý však ani veľkonočnú spoveď nepožaduje. Teda láskavo prosím, kde tu jednotné pokračovanie???

2. Osvobodenie od dane spolkových miestností. Môžu-li to jednotlivé spolky previesť? Veru nie! A nakoľko životná a vážna otázka to! Ročíte koľko 100 zlatých by nám v kapsi zostalo?

K prospechu len tak by sme došli, keby sme pod zadať sa majúcu prosbu podpísali, že „krajinské spojenie uh. kat. tovaryšských spolkov.“

3. Skutočné prevedenie sriadenia! Cieľom tohto osnovanie prípisu na biskupský sbor, a cestou vyslanectva oddanie tohože kardinálovi arcikniežatu primášovi.

4. Otázka predsedníckych novín;

5. spolu s utvorením spojenostných základných stanov.

S najväčšou radosťou a oduševnením vítame chystajúcu sa krajinskú poradu predsedov kat. tovaryšských spolkov. Lenže — a toto nám prichádza tak boľastne vysloviť — na inšom poli spolkovej účinnosti, ako keby isté zaostatie istá nevôľa začala sa šíriť. — Nebude sa pokračovať v minulom roku vydržiavanom spolkovom kongressi, ba i ustanovenia tohože tiež len na papieri zostanú, niet reči o krajinskej spojenosti spoločenských spolkov, atď. atď. Teda všetko oduševnenie bolo len slameným ohňom, čo vlni toľkými srdcami hýbalo a ich roznecovalo? Teda musíme sa i toho dožiť, že naše nádeje ľudu a spoločenstvu pomáhať rad-radom zhasnú?!

Shromaždenie ľudovej strany v Kéthelu.

Boli tam gr. Imrich Hunyady, gr. Aladár Zichy, starší a mladší grófi Károla Forgácha, Károli Kálmán a Jozef Farkas krajinskí vyslanci, ďalej Ján Ádám, dekan-farár, Ludevít Szabó, Jozef Ernye, Juraj Kiss, Jozef Vörös farári a niekoľko kaplánov. Oduševneným na slávu volá im a kývaním klobúkov vítali manželku grófa Imricha Hunyady-ho rod. grófkou Felicitu Györyovú, jeho dcéru grófkou Terezu Hunyadovú a grófkou Károlovú Forgách rod. Migazzi, ktoré boli tiež na shromaždení.

Keď šedivý gróf Imrich Hunyady tento do zbožňovania milovaný zemský pán šomodanov hore vstal, aby predsedu shromaždenia ľudu predstavil, hlučne sláva zazvučalo za každým jeho slovom. Radostne Vás vítam, milí spoluobčania, — hovoril medzi všeobecným súhlasom — že ste sem prišli a zo srdca Vás pozdravujúc, predstavujem Vám spolu môjho zafa, grófa Aladára Zichyho, predsedu dneskajšieho shromaždenia. Nepoviem viac, iba toľko, že mu je otcem gróf Ferdinand Zichy, ktorý sa toľko unoval, a i teraz unuje a je hotový i život položiť za svoj ľud. Potom gróf Aladár Zichy predstúpil a povedal peknú dôraznú predsednícku reč.

S dojatostou a radosťou som prišiel na toto miesto — hovoril asi — lebo ako kde inde, tak i sem nás opravdivé oduševnenie, viera a vlastenecstvo ľudu povolaly. (Tak je! Pravdu má!) Od volieb toto prvá príležitosť, že ľudová strana shromaždenie vydržia a. Dlhý odpočinok snemovné zamestnanie zapríčinilo, avšak dnešným dňom nanovo sa chopí práce a bojuvať bude bez prestánia za blaho uhorských národov, za spoločnú priaznivú budúcnosť. (Oduševnené na slávu volanie). A zase na novo započne svoju činnosť práve dňom Turíc, na sviatok Sostúpenia Sv. Ducha, aby tí, čo veria na sostúpení sv. Ducha a vo viere

sjednotení sú, na obranu a ochranu kresťanského rázu uhorskej krajiny povzbudení a popúdení boli. (Sláva!) Ponevác tento ráz, tento základ dnes už chýba. Také zákony donesené, čo nás vo viery vo vlastenectve rovnako urážajú. (Pravdu má! Tak je!) My op oti týmto zákonom bojujeme, aby sme v katekizmusi označené najsvätejšie pravdy a zásady našej viery a mravov k víťazstvu priviedli. Nanovo víta dostavivších sa a pri hlučnom na slávu volaní ľudu shromaždenie za otvorené vyhlási.

Po ňom Jozef Farkaš krajinský vyslanec hovoril o ľudovej strane. Teší ho, že má príležitosť o ľudovej strane hovoriť, ktorej zásady, ponevác od ných závisí blaho našej drahej vlasti a sláva kráľa, celým ohňom srdca, celou úprimnosťou duše zastáva a k ným sa pridružuje. Potom sa ohardzuje oproti tomu náhľadu, ako keby toto shromaždenie oproti vyslancovi tohto okresu zvolané bolo. „My nebojujeme oproti osobám, ale popri zásadách, ponevác tie výlučne za blahonosné považujeme pre našu vlasť, a bojujeme za tieto zásady oduševnením viery hlbkou presvedčenia a vznešenosťou nášho vlastenectva.“

Pozatým podvratia osočovania ľudovej strany. „Hovorí, že sme my náboženská katolícka strana. Pravda, terajší krajinskí vyslanci ľudovej strany bez výmienky ku katolíckemu náboženstvu patria, ale to hlásame vždy, že radi vidím z bársktorého náboženstva, ponevác my si našu vieru milujeme, ale ctíme si i druhých a každého občana a tejto vlasti bez rozdielu náboženstva nábožného vidieť chceme, ponevác bez náboženstva niet mravu, bez mravov niet rodinného života a bez tejto trojice musí na vnivoč výjsť naša drahá vlasť. Vyhadzujú nám na oči naši protivníci, že búrime, ponevác vážne rozniecujeme proti zákonom. Nuž, jednoducho to je nie pravda, 90 ľudových shromaždení sme vydržovali verejno vrchnostám oznámeno, to sme hlásali vždy, hlásame i dnes: sanktionovaný zákon poslúchať treba, avšak len Boží zákon, je večitý zákon; ktorý ľudia utvorili, ľudia i zmeniť môžu a zmenenie takého zákona, ktorý na našu vlasť, na naše náboženstvo za škodlivý držíme, cestou ústavnou, — toto není búrenie, toto je ústavné právo, je vlastenecká povinnosť.“

Hlučný súhlas a potlesk zavznel po tejto výpovedi rečníka, ktorý ďalej hospodárske zásady ľudovej strany pojednával. Poukázal na to, že vláda s najväčšou nedbanlivosťou a opovrhnutím odvrhla zákonnitý návrh ľudovou stranou stranivá zníženia pozemkovej dane zadaný, ktorá všetku svoju činnosť na obránenie záujmov ľudu venuje. Poslucháčstvo viac ráz s hlučným na slávu voláním pretrhlo oduševnenú reč. Za ňou nasledovala veľká reč Karola Kálmána. Najväčšiu slávu chýrečného tohoto ľudového rečníka tvorila táto reč. O „nových poriadkoch“ musel i tuto rozprávať avšak učinil to takto zručnosťou a krásou rečníckej sily a schopnosti svojej, že ho obecenstvo akoby bez dychu očúvalo, ktoré vo svojej oduševnenosti bolo ako bez seba a hromovitým na slávu voláním a víchrom svojich potleskov zavše cez celé minúty k slovu ho neprepustilo. Reč bola o bojoch ľudovej strany, o vznešenosti jej bitiek a o „nových poriadkoch.“ Samá barva, číri skvost každé slovo rečníka, keď o tamtych reční, avšak neobyčajnou krotkosťou začína spomínať matriky, civilné manželstvo a beznáboženstvo, aby potom nenazdalým zvratom tým silnejší útok na tieže vykonal. Poslucháčstvo nevie sa nasýtiť krásou rečenia. Srdce sa mu od citov preplňuje. Slzy stiera, súhlasí, na slávu volá,

do reči sa mieša. Nezapredáme viery, nezapredáme vlasti! Nech žije naša strana, ľudová strana! Jedno za druhým očúť a keď rečník reč svoju dokončí, 5000 ľudí kričí, hrmotí: Nech žije ľudová strana! Nech žije Karol Kálmán!

Dojímavý zjav nasledoval po tomto. Gróf Aladár Zichy zakľúčiac shromaždenie, poslucháčstvo na skutky, na účinky oduševnenia, na smelé vyznanie viery povzbudzoval obecenstvo. Keď svoje slová povzbudzujúce dokončil, zrazu k nemu stal šedivý gróf Imrich Hunyady. Na plecía mu položil ruku a od dojatie trasúcim sa hlasom ešte raz mu zaďakoval taktiež i ostatným rečníkom, že v záujme najsvätejšej veci na toto shromaždenie došli. Avšak jeho poďakovanie sa najmä na jeho zaťa, grófa Zichyho vzťahovalo, ktorý práve sám na sebe dokázal a ukázal, že iba oduševniť sa, a potom slamky na kríž nepreložiť, nestojí ništ. Činiť, konať treba, chceme-li zásadám víťazstvo vydobyť.

„Hľa, ty si doma zanechal nemocnú manželku, moju dcéru, a sem si prišiel, aby si sa o blaho svojho národa, svojej vlasti Uhorskej pričínil staral a obetoval. A dobre si učinil. Za toto ti ja ďakujem.“

A šedivý gróf na srdce privinul a bozkal, dvakrát bozkal grófa Aladára Zichyho. Poslucháči s dojatím hľadeli na tento výjav, pozatým zvučno na slávu vyvolávali.

Krajšie, povznešenejšie by sa toto shromaždenie ani dokončiť nebolo mohlo.

Voľby na kongress autonomie.

Rozhodnutie Jeho Veličenstva nášho milostivého kráľa, dať totižto i katolíkom autonomiu (samosprávu), veľký pohyb zapríčinilo v kruhoch celého uhorského katolíctva. A akoby nie! Veď aspoň divným je to, že kým evanjelíci, kalvíni, ba i židia sami spravujú a riadia si svoje cirkevné záležitosti s verejným životom spojené, katolíci predsa nutení sú zostávať pod macosšským tutorstvom štátu, ktorý už viac neuznáva katolíctvo za štátne, panujúce náboženstvo.

Je to celkom spravедlivé, že čo svobodno protestantom voči štátu, to svobodno musí byť i katolíkom. My nežiadame žiadne výhody, žiadne ukrátenie iných náboženstiev. My chceme a žiadame len to, čo ohľadom škôl, fundácií a osobných vymenovaní už dávno požívajú iné cirkve v Uhorsku.

My chceme a žiadame tie práva, ktoré i katolíkom možným učinia riadiť si samostatne svoje fundácie, školy pod zákonným dozorstvom štátu, lebo veď katolíci neboja sa dozorstva zákonného, nemajú oni nič zlého „za ušiami,“ len to chcú, čo im patrí a brániť sa chcú len proti prechmatom štátu beznáboženského.

My chceme a žiadame, aby nie minister bezkonfessionálneho štátu odporúčal milostivému kráľovi tých mužov ku vymenovaniu, ktoré majú byť našimi biskupmi a cirkevnými ho-

dnostármi, lež aby si katolíci sami predostref mohli kráľovi svojich súcích mužov ku cirkevným hodnostiam. Ministrom môže byť i protestant i žid; nuž ovšem smiešnym by bolo, aby nekatolíci dávali rám biskupov a odmeňovali by cirkevnými vyznačeniami mužov vláde dobre služby preukázavších. Veď môže byť daktorý kňaz súci za korteša vlády, ale za biskupa preto ešte nenie súci ani cirkevného hodnostárstva hodný.

Vláde a liberálom nebude sa páčiť vypustiť z ruky správu základín a majetkov katolíckych. Nebude im po chuti, keď nebudú môcť odmeňovať hodnosťami takých kňazov; ktorí k vôli vyznačeniam slepo podporovali vládu. Preto liberáli už teraz *nesvornosť rozsievajú* chcú medzi katolíckymi a strašiť ich chcú, že biskupi nič nechcú popustiť svetským katolíkom.

Lež nik nesadne už viac na lep falošným liberálom. Biskupi popustia len vo svetských záležitostiach Cirkve; do sviatostí, do katekizmusu, do nauky mravov žiaden svetský katolík nechce sa miešať biskupom do práce, od Boha Krista im sverenej.

Len treba voliť takých mužov na kongress pripravujúci, ktorí katolíckymi sú nielen v matrike, lež i duchom a životom. Preto bratia pozor! Chráňte sa vlkov v ovčej koži a voľte si zástupcov na kongress dľa rady prímaša a dľa odporúčania vašich duchovných. xi

Na súdny deň.

*Jakože tým starým babám
Na súdnom dni bude?
Ktorá nemá žiadne zuby,
Jakže škripať bude?*

*Komu lepšie, komu lepšie
Jako pánom v pekle:
Ani drevo nekupujú —
A sedia si v teple!*

Nesvedomití lotrovia.

— Beseda. —

V meste Nikštejn od istého času veľmi rozhorčení boli všetci obyvatelia. Nevedno čo bola tomu príčina, ale každý rozprával o jakýchsi lotrov, ktorí nesvedomito lúpia ľudí. Tak sa to zdalo, jakoby veľká burka mala vypuknúť, ktorej čerňavy sa už ukazovali, ale nebolo isté, či hromobitie, alebo leják bude nasledovať. Všetko zvedavo pozorovalo na prechádzajúcich

sa pánov po meste a hľadalo zločincov medzi nimi. Sused susedovi kivnul, keď videl nejakého peknej oblečeného človeka okolo domu svojho preist, a pýtal sa hneď, či ho nepozná. Švirkel najusilovnejší bol; on si zameškal aj prácu svoju, len aby mohol niektorému tomuto novomodnému švindlerovi na stopu prísť. Darobné bolo všetko; nič sa nedozvedel, bár aj celý deň chodil cez mesto.

Netrvalo to dlho, a začnulo sa rozjasnievať; nové veci prišli na javo, tak ale, že mnohí ešte nevedeli nič o nich. Aspoň všeobecná mienka ešte sa nezoobierala s menami, bár aj mnohí mali pôvodcov tak potupnej veci. Neokradli nikoho jest pravda, ani nezabili, ani nevyhlámali sklepy, ani nespáchali potupné, hnusné skutky: ale okrádali občianov susedných obci fajnovým spôsobom, o ktorom pred tým mal kto vedieť. Tí chudiaci sa nepožalovali, už až keď bolo mnoho, každý klesnul pod ťarchami, rozniesli chýr o úžerníckych prechmatov, ktoré tolki páchali.

Avšak prišiel na stopu všetkého. Jako chodil jedon raz po meste, vidí istého sedliaka, ktorému slzy hraly v očiach.

— Čo vám je drahý človeček? — pýtal sa útrpným hlasom sedliaka.

— Ach prosím ponižene — odpovedal ten — veru ma tak čosi trápi, že mi je až teskno okolo srdca. Nevieam jakí ľudia tu len môžu bývať, keď žiadneho svedomia nemajú. Bože môj! jako je to, keď chudobný sedliak má niečo do roboty s mešťanom.

— Ale čože sa vám stalo? — tázal sa zas Arčak — veď povedzte? Neni to pekne hneď odsúdiť nás mešťanov.

— Veru ma to aj mrzí vyrozprávať — odvetil sedliak smutným hlasom — aby sa mi niečo zlého nestalo. To je čosi takého ale radšej mlčím.

— No len vravte! Čo sa bojíte — osmeľoval ho zas Arčak.

— Nuž prosím vás toľ som bol u toho Balmona; prosil som ho aby sa mi zakaviroval, lebo si chcem niektorý groš požičať. On mi ponuknul aby som si len dal naliať, že sa potom poshovámame. Tak som urobil. Potom som ho zas len prosil, on mi povedal, že mi podpíše moju zmenku (vechsel), ale že abych mu doniesol najprv vreco toho lacnejšieho jačmeňa. Čo som mal robiť, prosím vás? Nikto mi u nás nechcel pomôcť, nuž doniesol som mu veru mericu jačmeňa.

— Aj ste mu hu už dali?

— Veru už, prosím vás. A potom mi kázal, abych zas k nemu prišiel, keď budem mať peniaze. Idem, a čo sa tu stane? On mi povie, abych mu dal 5 zl. z nich, že to bude už na predek; a nepotrebujem sa viac trápiť o žiranta. Na to som nechcel privoliť; tolko ma ale nafahoval, až som si zas vypil a tých 5 zl. som mu dal, to jest len požičal. Ma to veru mrzí: neviem či ich dostanem kedy naspäť.

Arčak len počúval pozorne. Keď vypočul už všetko, začervenil sa, čo bolo uňho vždy znak veľkého hnevu. S ľutostivým pohľadom bľusknul na sedliaka a rieknuť:

— Prečo ste neni obozretnejší? Veď vás takto na mizinu privede ten váš dobrý Balm n Kyho helementa! Kto to videl niečo takéhto urobiť? Vy musíte byť veľkým priateľom s nim; neviete, že takýto žid len drápe ľud?

— Ja som ho veru predtým neznal — rieknuť on — ale moji kamaráti ma tam privábili. Povedali, že on rad pomôže každému, len jaký-taký choseň

musí mať aj on z toho. Vem ho parom, myslel som si, radšej opustím niektorý krajciar, aby som si môhol pomôcť.

— To je veru smutno priateľu môj! Takto sa namáhate, a nič nemáte. Strach prebere človeka, ako môže byť ten žid taký nesvedomitý. . . . Jako sa voláte? Povedzte mi vaše meno, a jak znáte aj druhých, ktorí mu takto museli zaplatiť.

— Ja sa volám Štefan Bežal. . . . A čo to chcete zapísať? Ale prosím vás není to hodno!

— Nie to vaše meno, ale tých ostatných.

— Nuž to sú moji susedia. Ale nechajte to tak, čo tam potom. Ešte sa budú na mňa hnevať, že ste ich zapísali.

— No len ich povedzte!

— Na mu hriešnú nepoviem! Už sa vás aj bojím; vy ste tiež vofaký fiškal, keď hneď chcete zapísať. . . . No viem ja čo je to! Takto exekutori robia. Nech vás p. Boh požehná, ale radšej utekám od vás, lebo vy ste nebezpečný človek.

— No utekaj ty truby roch! . . . Chce mu človek dobre a ešte sa bojí.

(Pokračovanie nasleduje).

 Úctive prosíme etených odberateľov „Krešťana“, ktorí na tento rok ešte nepredplatili, ráčiii by predplatnú cenu čím skorej poslať, lebo bez predplatného, časopis im ďalej posielat nemôžeme.

Redakcia a Vydavateľstvo

„Krešťana.“

Vnučka nášho kráľa, barónka Seefried porodila dievčatko v Znaimu v Morave. Krstným otcom bol sám kráľ, ktorého pri slávnosti mestodržiteľ moravský zastupoval. Pravnučka nášho kráľa a jej matka sú zdravé.

Rožnavsky biskup, dr. Ján Ivankovics, ako nám z Rožnavy píše, už 19-ho júna príjde do svojho sídelného mesta; slávna uvoľnenka bude sa druhý deň, nedeľu, 20-ho júna podržiavať. Ku slávnostiam temer všetci kňazia jeho diecesy budú prítomní; potom Gemerská a susedné stolice, ako aj mnohé spolky deputácie pošlú.

Horniaci na Dolniakoch. Ako po všetky roky, i tohoto leta je mnoho horniackých robotníkov na Dolnej zemi pri roľných prácach. Ale tohoto roku predsa o mnoho viac, lebo daktoré pántva od strachu pred tým, že tamejší robotníci nebudú robiť, zavčasu najali si robotníkov na Horniakoch. Štátne pántvo v Mezöhegyeši najalo pre tohoročné letnie práce 2600 horniackých robotníkov. Minister vnútorných záležitostí odpísal nadžupanom na Horniakoch, aby ešte zbierali robotníkov, ktorých vo veľkom počte budú posielat na Dolniu zem, keď tamejší robotníci zastavia prácu.

Junový sňah. Ako zo Zvolena píše, 10. júna nielen Kriváň, ale aj nižšie hole byly pokryté sňahom. V dolinách ovocie veľku škodu vzalo.

Krvavý boj pre žida árendátora. V obci Elemér (Torontálska stolica) árendátor, Ignac Löwy zakázal obyvateľom cez jeho pole chodiť, on ale mašinu na mlátenia cez obecnú pasienok dal previesť. To ale ľud nechcel dovoliť. Preto žid poslal po žandárov, a tí potom mu tak pomáhali, že stala sa krvavá bitka: žandári strielali, dvaja chlapi padli mŕtví a dvoch ťažko poranili. Na to sa ľud na žandárov hrúšil, dvoch zabili a druhí dvaja utiekli; jednému srdco vytrhali z mŕtvole. Prišlo potom vojsko a štyridsať ľudí zatkli. A to všetko pre toho Ignáca Löwyho.

Zbúrenie ľudu. V obci Nádudvar (Hajdučka stolica) minulú nedeľu ľud sa chcel poradiť o roľníckych záležitostiach, čo služný nedovolil a poslal žandárov na ľud; títo hneď tak vystúpili, že postalo sa zbúrenie, na to žandári počali strielať; jeden chlap padol mŕtvý, veľmi mnohých ranily gule. Vojsko z Debrecína potom urobilo pokoj: 24 ľudí schytali a zatvorili. — Aj v Alpare (Peštianska stolica) zbúрили sa občania, lebo rychtár a notár ohromnú summu zaviazali pre stavbu tamejšej železničnej dráhy. Ľud sa shromaždil pred obc. dom, notár žandárov volal, ktorí hneď medzi ľud išli bit; občania ale to nechceli trpeť, na to žandári 12 ráz strelili medzi ľud; jedna ženská padla mŕtvá a mnohých ranilo. Tu tiež vojsko muselo potom pokoj robiť. Mnohých zavreli. — Tak sa zdá, že žandári veľmi neskoro, alebo veľmi skoro strielajú. Veď je to už revolúcia — či žandárov, či obyvateľov?

Novie značenie hodín. Na paláci uradného spolku vo Viedni budú upravené hodiny, ktorých ciferník (kde sú čísla) rozdelený bude na 24 hodín, a nie na dvanásť: tak že ruka, ktorá ukazuje hodiny jeden krát cez deň tojest cez 24 hodín bude okolo sa hnúť. V Belgicku už od 1. mája tohoto roku na železničných stanicích, na pošte, telegrafu sú také hodiny uvedené. Medzi polnoci od 24-tej do prvej hodiny minuty sa píše z 0 a puntikom a potom číslo minút, ku príkladu pol hodina za polnocou sa píše: 0.30. Hodinkári v Belgicku aj malé hodinky predávajú takým novým značením.

Nový kalendár v Bulhársku. Tam doteraz majú starý Juliánsky kalendár, ktorý o 13 dní neskorej chodí ako náš katolícky, Gregoriánsky kalendár. Tento teda zavedie sa od dňa 14-ho februára 1898 ako úradný štátny kalendár. Tak to určuje návrh, ktorý bulharská vláda vypracovala a predloží tamejšiemu snemu. Cirkev grécka môže ešte na čas podržať doterajší Juliánsky (nie grécky, lebo cisár Julian nebol Grékom) kalendár, ale budú vyzvané, aby hľadaly spôsob, ako by nový kalendár dal sa uviesť aj do gréckeho cirkevného života a síce do roku 1900.

Neobyčajný sobáš. V (Tekovskej stolici), v Žatva-Darmotách — ako nám píše 10-ho bežiacého mesiaca vydržaný bol jeden neobičajný sobáš, — mladoženík sa roku 1814 narodil, mladá nevesta 1842. roku. — V okrášlenom kostolíku, z veľkou radosťou, mladoženík sa vysiovil, na otázku cteného Pána farára; „L'ubiš-li túto poctivu osobu?“ — „L'ubim, hlasne, a radosťou to všetkým prítomným na javo dal, že aby mladoženici ako majú ten veľký deň si považovať, a ukázať to čo v srdcích svojich cítia —

pri boku postavenej milenki svojej, ktorou svoj život pokračovať budu.

Umrel za svoje deti. V Šahách po tieto dni odohrala sa tragédia otcovskej lásky. Michal Kuliška s dvoma svojimi deťmi a s dvoma priateľmi išiel sa člnkovať na Ipeľ. Prúd hnal člnok k mostu. Otec, vidiac nebezpečenstvo, rozkázal deťom, aby sa ho chytili a dobre sa držali, a keď sa to stalo, skočil do vody. S veľkým napatnutím síl dostal sa až k brehu; tu svoje deti po jednom vyhodil na breh, ale on sám bol už tak vysilený, že ho voda schytila a v niekoľkých okamihoch ztratil sa vo vlnách. Oba jeho priatelia zachránili si životy. Nešťastník — chudobný remeselník — zanechal po sebe vdovu a šesť drobných detí.

Meno siamského kráľa, ktorý príjde do Budapešti, zneje v celej úplnosti nasledovne: Pra Bath Somdeth Pra Para-Mindr Maha Chulalonkorn Pra Chula Chom Klao Chau Ju-Hua. Jeho Veličenstvo na šťastie nepodpisuje si celé meno, lebo ináč mal by strašnú prácu pri podpisovaní úradných aktov.

Žid nesmie do Ruska. V Moskve bude sa odbyvať medzinárodný lekársky kongres, na ktorom chce brať účasť aj dr. Révész Vilmos, lekár vo V. Várade. Ministerstvo vnútra vystavilo mu pass do Ruska, ale ruský konsul odoprel vidimovať ho. Ministerstvo oznámilo veľko-váradskému municípiumu, že dr. Révész Vilmos nemôže ísť do Ruska, lebo je „náboženstva israelského“. „A—ny“ poznamenáva na zdvorilosť ministerstva: „Rusi nie sú takí zdvorilí, ale tým múdrejší“.

To by sa aj u nás zišlo. Veľmi zaujímavú zprávu podáva z Norvédska jeden cestovateľ dotýčiac sa spolkov, miernosti, ktorú zpravu berieme z misijnárskych listov. Zpráva táto zneje nasledovne: Veľmi chvályhodný je ten zákon, že na vidieku počas rybárčenia neslobodno špirituózne nápoje predávať. Minulého roku vzdor zákazu otvorili niekoľko krčiem, ale zle pochodili patriční, lebo rybári roztrieskali ich búdy a špiritus vyliali do mora. Aj čo sa šenkov týka, môže norvédske zákon za vzor slúžiť. V prvom rade fabrikant alebo kupec nesmie menej pálenky predáť, ako 250 litrov. V obci môžu plnoletí obyvatelia, tak mužskí ako aj ženské, dvomi tretinami hlasov zakázať predávanie pálenky. Keď je v daktorej dedine dovolený nálev pálenky, musí sa utvoriť účastinárska spoločnosť z čistého osohu dostanú účastinári len päť percentov, zvyšok rozvrhne sa medzi štát, obec a účastinársku spoločnosť. Lenže spoločnosť musí túto jej pripadajúcu čiastku na verejné a dobročinné ciele obrátiť. Tak na príklad podporuje takáto spoločnosť nemocnice v meste Christianii a Porsgrunde. Vláda len s jedálňami na železničných staniách disponuje. V krčmách v sobotu od 5-tej hodiny odpoľudňa až do pondelku rána neslobodno nalievať špirituózne nápoje a pivo. Vláda sama šíri zakladanie spolkov miernosti, v každej obci je takýto spolok. V Norvédsku asi 200 tisíc občanov sa zaviazalo, že nebudú piť špirituózne nápoje, ba ani len páliť, ani kupovať a predávať. Obmedzuje opilstvo veľká importná daň, podobne odané sú aj fabriky. Lebo lappovia (meno obyvateľov) menovite sú náklonní k ožranstvu, na pálenku, poslanú do Fínska je mimo toho ešte osobitná daň vyrúbená.

Spolky a učítelia. Na jarnej schôdke železnohradského (Vasvár) kruhu r. kat. sobotického učiteľského spolku Štefan Simon zaujímavú prednášku držal „O úverkových spolkoch a o ľudových učiteľoch v malých

obciach.“ Vykladajúc v tejto prednáške blahonosné účinkovanie spolkov na ľud, povzbudzuje učiteľov, aby sa veci chopili a v každej obci založili tento osožný ústav. Na konci svojej prednášky menovaný prednášateľ toto hovorí:

„Nesúhlasím s tými, čo i mňou tiež uznanú pravdu, že škola celého človeka požaduje, starostlivo a prisno až do krajnosti privádzajú. V službe takýchto šľachetných cieľov, zvlášte v nedeľu popoludni, prečo by sme sa zamestnávať nemôhli, ba i inokedy, keď sa dája nepatrná písomná práca pritrafiť a pri usilovnom človeku to není ťažkosťou, tým menej zapríčiňuje zaostatie. Ministerstvé nariadenie iba prevzatie úradu zakazuje, ktorý úrad učiteľa v konaní jeho úradných povinností hatí, avšak nie takúto maličkú prácu, ktorá vyznajme úprimno, je iba nato, aby sa nenútil, ktorá mu šľachetné rozveselenie donáša a z vlastnej zkušenosť tvrdiť môžem, jeho vážnosť u ľudu pozdvihuje. A jestli k tomu on je zakladateľom ústavu a on stojí na čele, všeobecnú úctu mi donáša a jako opravdivý učiteľ a vodca ľudu, na chválu a povďak tohože hodným sa stáva.“

Soštatnenie škôl v Nitrianskej. Libertiny, štátny dôzorca škôl v Nitrianskej stolice musí byť veľkým priateľom náboženských škôl, a či nie? Veď ináč by nebol podal ministrovi výučby plán, dla ktorého asi 200 škôl by sa malo soštatniť. Nuž keby to tak ľahko išlo, ako si to Libertiny smysľieva, len že ten pán by lepšie urobil, keby sa viac staral o vychovávanie a výučbu dieťať, alebo aj niektorých učiteľov, lebo minister Wlasics mu dal oznámiť, že povýšenie kvóty, a novie delá, flinty a vojské lodi mu teraz nedovolia, aby plán prijal, čo by aj chcel, a pána Libertinyho sa dal sdytať, že či nemá druhej roboty, ako plány robiť.

Obchod s dievčatmi v Argentínii. Dva nemecké argentinské listy ostro vystúpily proti obchodu s dievčatmi v Argentínii a dokazujú, že najväčšia časť nešťastných obetí pochádza z Rakúsko-Uhorska, zvlášte z južného Uhorska. Hnusné toto kupectvo so ženštinami prevádzajú výlučne židia.

Zemetrasenie. V Kalkutte pocítili zemetrasenie. Viac múrov sa dopukalo. V susednom meste Howre zemetrasenie bolo tak silné, že sa srútilo mnoho domov; niekoľko ľudí zahynulo, mnohí sú ranení.

Nešťastie na železnici. Z Londýna sdelujú telegraficky: Medzi Marmouthom (Wales) a Oldhamom vyskočil z kolajnic vlak, pri čom 9 ľudí zahynulo a 25 je pokaličených.

Tarnóczyho žalobník. Známý striekačkar Tarnóczy veľmi hnevá sa na M. Lazarovitsa, lebo ho tento pre klam žaloval. Niet teda divu, že vládny striekačkar vyhľadáva stĺpce vládnych časopisov a ohovára svojho žalobníka. Tak v „P. H.“ stojí, že Lazarovits za pol druhu roka zmárnil v Pešti 300.000 zl. že mal svojich extra-cigánov, ktorým barboru banknotami prepľnal. Okrem toho Lazarovitsovský majetok vo V.-Stredišti, ktorý bol na pol miliona zlatých cenový, odkúpil v najnovšom čase viedeňsky bankár Ž. Kassal za 350.000 zl. Akokoľvek vyzerá vec, predsa sa zdá, že pán striekačkar chcel by pred pojednávaním trestnej pravoty vzbudiť dobrú mienku o sebe na úkor žalobníka. A keby vraj tento nebol taký, veď by nebol padol do ruky „milosrdnej“ Tarnóczyho!

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

X. Žilina. Druhý v budúcom čísle. — H. Or. V. Ves. To isté. — Ján, S. Bistrica. Vitajte; aj Vám to odkazujeme. — J. V., L. Tepla. Ďakujeme. — Tajovský. Dostali sme. — K. L., B.-Bistrica. Nechajte ho, nech kľaká. — Michal L. roľník, Prešov. Veľmi vďačne. — Jeden klerik, Budapešť. Neskoro prišiel. — M. D., Prešporok. Na zdrav. — Pavel K., Veľ. Brestova. To Vám vysvetľujú, keď si tú mašinu kúpite. — K. H., Levoča. Sústredný sklad Vám všetko zapatri od júla. — R. K., Rajec. Nebudete musieť na desiatych písať a od dvadsiatych tovar brať, lebo všetko to dostanete v sústrednom sklade. — Turdošín. Ďakujeme. — J. T., Nitra. Veď sa poznáme. — Remeseľník, Šurany. Aj Vám len potravný spolok pomôže; Vám, ako každému pošleme knižočku, ktorá na to vyučí. — L. H., Rakovce. List sme písali. — J. K., K—ce. V budúcom čísle. — H. N., Vysoká. To celkom iné: tí chcú spoločnosť vzbudiť, my ale sklad dľa potreby. — K. M. Rožňava. Prosíme. — M. Kopaj, Hlohovec. List sme písali. — Rud. Slaninka, Ompital. Neskoro sme dostali.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrepondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je uňo vanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej, direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky z nerozhadzujú ich tak ľahkomyslene.

Vyobrazenie.

V Taliansku panujú liberáli a zbojníci. Títo chytajú bankárov-liberálov, liberálna vláda dá zase lapať zbojníkov. Preto sa ale zbojníci predsa len rozmnožili v Taliansku, zvlášte v Sicilii, takže celie župy vojska museli poslať aby ich polapalo. Na našom obraze vidíme ich jeden ku druhému poviazaných, niektorí sú poranení, niektorí padli mŕtví. Kde že ich vedú? Hádam aj pod šibenicu. Medzitým liberáli-bankári ďalej panujú, len že aj z týchto jesto už niektorých v žalári, ako aj bývalý ministerský predseda, Crispi je veľmi blízko k tomu, už ho dva ráz povolali pred súd pre takých bankárov, ktorí ukradli peniaze ľudu a našho sa odvolávajú ako kompanistu.

Knižná polica.

„Herkó Páter“ týždenník stojí na celý rok 2 zl.; a vychádza na 16, tu na 8 stranách. Jediný katolícky žartovný časopis. Veľmi vrele ho odporúčame. Redakcia „Herkó Pátra“ Budapešť, Csömöri ut 123.

Škola reči slovenskej. Cvičenia mluvičné, pravopisné a slohové v 500 úlohách. V smysle učebného plánu, vydaného kr. uhor. ministerstvom osvety a náboženstva dňa 29. júna 1879. roku pre nemaďarské národné školy dľa „Deutsche Sprachschule in Übungsbeispielen etc. von M. Baron, Th. Junghanns u. H. Schindler in Dresden“ a iných mnohých prameňov zostavil Ján Zigmundík. I. sošit. (Pre 2. a 3. ročník.) Cena 12 kr. K dostaniu v Turčianskom Sv. Martine J. Gašparíka, kníhkupca.

Slovenská Knižnica „Knihkupecko-nakladateľského spolku“ v Turč. Sv. Martine. Číslo 2. Obsah: Jánošík. Ilustrácia slovenskej piesne. Obecné počty. Listie a korene. V temnotách. Niečo o lúkach. Čo robíš ľud môj? Str. 72. Knižočka stojí 25 kr. (s poštou 28 kr.) Kníhkupci a predavači dostanú primeraný rabatt. Prvý sošit tejto knižnice obsahuje Wagnerove „Zjavy nebeské“ a stojí 30 kr. (s poštou 33 kr.) Spolok tento vydal dosiaľ „Sobrané spisy básnické Hviezdoslava.“ — I. diel zl. 1.20, viaz. zl. 1.80; II. diel zl. 1.50, viaz. zl. 2.10 (s poštou každý diel o 10 kr. drahšie) a „Dies irae,“ ľudovú kresbu od Kukučina za 40 kr. (s poštou 45 kr.) Knihy dostať v Turč. Sv. Martine u J. Gašparíka, kde dostať vôbec všetky slovenské knihy.

Veselá Knižnica. Hovorí sa: „že nevinná, veselá zábava je i Pánu Bohu milá,“ a preto po našich slovenských mestečkách a dedinách mali by privykať nevinne sa zabávať. Pri spoločných večerách, svadbách, výletoch a iných zábavách mali by si zarečniť a spoločenské hry usporadovať. Také sa vydávajú pod menom: Humoristické Prednášky, ktoré vydáva Augustín Paulovič v Trnave. Cena jedného sošita 6 kr.

Posol božského Srdca Pána Ježiša. Časopis Braterstva najsvätejšieho Srdca Ježišovho. Vychádza každý mesiac 15-ho. — Cena na celý rok 50 kr. Predpláca sa vo Veľkých Levároch (Nagy Lévard) Pozsony megye. — Nový časopis bude písať o srdci plnom lásky a dobroty, o srdci Pána a Spasiteľa nášho. Čase sú zlé a duchu kresťanskému nepriateľské, svobodomyseľnosť je rozšírená, proti kto-

rej bojovať, je povinnosťou každého kresťana. Čo jednotlivý sú nie v stave, to premôžu braterstvá a sila spojená. Braterstvá tieto — majú Boha v kruhu svojom — budú najmocnejšie, keď sa — roztratené po celej krajine — prostriedkom spoločného časopisu šjednotia! Spolok božského Srdca Pána Ježiša ešte svojho časopisu nemal, a preto vydávať časopis taký, bolo ustavičnou túžbou srdca nášho, ktorá konečne telom učinená je. On bude povzbudzovať srdcia kresťanské k tomu, aby božské Srdco viac a viac milovali, bude rozširovať Spolok Srdca Ježišovho, vediac, zo skúsenosti, že Spolok tento užitočný je a prináša milosť a pomoc mocnú proti svobodomyselnosti celému kresťanstvu. Jak úlohou anjelov Boha živého je, roznášať posolstvo Božie k ľudu, a zas prosby, vždycky a s lze boľavé utrápených obyvateľov zemských prednášať pred trón najvyššieho, to isté bude tiež úlohou „Posla božského Srdca Pána Ježiša.“ — Vydavateľstvo má na strane svojej mnohých a vážnych spolupracovníkov, ktorých ména sú v literatúre slovenskej známe a ctihodné a preto s dôve-

rou hľadí do budúcnosti, vediac že „Posol božského Srdca Pána Ježiša“ bude obľúbeným a výtáňým časopisom celého slovenského katolíctva.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.50—8.15 zl. Raž 6.45—6.50 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.50 zl. do pálenic 5.80—5.80 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.80—6.30. Kukurica: 3.45—3.60. Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov draší.
2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.75—09.50. Koprné semeno: 08.55—09.00.
3. Strova: Veľká biela fluzla 7.00—7.20 tmavá 8.00—8.40 okruhlá: 7.00—7.30, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 10.00.28.00. Hrach 8.50—13.00. Čistý 13.50—20.00 zl.
4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželom: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—2.80. Slama. Na postielanie: 1.30—1.45. Žup 1.50—1.65.
6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ladník 6.00—6.50 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly cen/

Veľbným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme veľbných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarke výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jejon kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovozeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 40—50. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepší 150—155 drsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Récese. Oznam! Račišdorf.

Mám tú česť oznámiť ctenému obecnstvu, že b. roku 3-ho júna som nový hostinec otvoril ku

„Uhorskej Koruni“

zvaný. — Odporúčam ct. obecnstvu len spravodlivé nápoje a jedlá, vo vlastnom dome č. 132.

S úctou

KÁROL WÜRFL, hostinský.

Brnenské SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najkúsnejších a najvybornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú zbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznání.
Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

Papier makulatúrov
je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

RÁČTE UPOZOROVAŤ.

Predavateľa kôs v našej vlasti mnoho klamstva porobia. A ponevác ja s mojou kosou „Svätého Antona“ sem im kyfnul na prsti, lebo dobrý chýr tejto kose v celej krajine sa rozšíril, teraz túto kosu falšujú a chcú tu na to priviesť, aby im veril, že taká stará portieka je ozaistná kosa „Svätého Antona“; oproti tomu ja oznamujem, že ja nadržím v Uhorsku ani agenta ani cestovníka (rajzendera) a že ozaistná kosa Svätého Antona len u mňa sa môže kúpiť.

S úctou

Jozef Sohr.

Jediná kosa, ktorá dosiaľ všetky vlastnosti uplnila, je

kosa svätého Antona,

ktorá zaslúži to meno **kosa Puda**, ako ju na mnoho miest volajú.

Táto kosa je preto vsade uznaná, že ona je pevná, ani nie veľmi tvrdá, ani veľmi mäkká, a pritom zázračne ľahká.

Zvláštne ale preto úplnuje žiadosť hospodárov, lebo táto kosa „Svätého Antona“ má mocné hrdlo, tenkú čeľu a je sriadená pre obyčajného kosca; aby ju nemuseli dať kováčovi na hrdle tahať, skrze čo zadok kose obyčajne zmäkne.

Mnoho gazdovia sami skazia kosu, lebo ju chýbne kujú; čo sa pri kose „Svätého Antona“ nestane, ona je už vykovaná, a dobre vyprobovaná príde do rúk hospodárov.

S kosou „Svätého Antona“ po jednom kuvaním cez viac dní môže sa pracovať a s jedným ostrením 120—150 krokov môže sa kosiť a či by v najtvrdšej a najhustejšej trave.

Za každú kosu dobrestojím, a ktorá by sa nešíkla, takú zamienim. Cena kôs „Svätého Antona“:

Dlhá	70	75	80	85	90	95	100	cm.
------	----	----	----	----	----	----	-----	-----

1 zl. 1.05 zl. 1.10 zl. 1.15 zl. 1.20 zl. 1.25 zl. 1.30 zl.

Kto objedná 5 kusov, tie mu kosová dielna pošle franko na pošte; kto pojedná 10 kusov, jednu zdarma dostane.

JOZEF SOHR v Somogy-Szill.

Cenník ilustrovaný pošlem zdarma.

TLAČIAREŇ

„SVÁTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knážstva a obecných predstavenstvá na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

OZNAMY
PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE
LEN VYDAVATEL'STVO
„KREŠTANA“
PRIJIMA.